

13. září 1938

K nejbrutálnějšímu událostem dochází v Habersbirku (dnes Habartov) na Sokolovsku (tehdy Falknov). V obci, kde ze tří tisíc obyvatel žilo jen 207 Čechů, ozbrojení henleinovci útočí na poštovní úřad a četnickou stanici. O život zde přicházejí praporčík Jan Koukol a strážmistr Antonín Křepela. Růžena Pardusová, manželka strážmistra Jana Parduse, která pracuje na poště a snaží se četníky varovat, je veřejně lynčována a utrpí četná zranění. Napaden je i autobus s muži četnického pohotovostního oddílu z Falknova, kteří přijíždějí Habersbirku na pomoc. Pod zákeřnou palbou umírají četař Vladimír Černý a desátník Stanislav Roubal.

13. února 1939

Na důvěrné poradě přednostů okresních a státně policejních úřadů seznamují předseda vlády Beran, ministr zahraničí Chvalkovský a ministr vnitra Fischer účastníky jednání s nejbližšími vládními záměry. Dojde k rozpuštění parlamentu a přijetí nové ústavy, vláda bude o systému státní správy i nadále rozhodovat na základě široce pojatého zmocňovacího zákona. Tábory uprchlíků „jako semenišť rozvratu a infekcí“ musí zmizet. Prodej předmětů připomínajících první republiku (například čepice zvané masaryčky) je třeba omezit a postupně zastavit, stejně jako různé přednášky na toto téma, divadelní představení a filmy. Z označení ulic a náměstí by měla nenápadně mizet jména Masaryka a Beneše. A na závěr přidal ministr Chvalkovský ještě zvláštní poznámku: „Potlačit bychom měli nesmyslnou šeptanou propagandu, že v březnu bude republika okupována Německem.“

13. srpna 1939

Národní poutě ke sv. Vavřínečku na Domažlicku se účastní přes 100 000 lidí. Z Prahy jich sem přijíždí na dva tisíce a jsou mezi nimi i známé osobnosti: písničkář Karel Hašler, rozhlasový reportér František Kocourek a básník Josef Hora. Zásadní promluvu přednáší katolický hodnostář Bohumil Stašek: „Matko vlasti, slibujeme ti, že chceme býti tobě věrni, že chceme tě věrně milovati do posledního dechu.“ (Svým vystupováním nejen u sv. Vavřínečka, ale i při jiných příležitostech si Stašek vysloužil nenávisť hitlerovců a od 1. září 1939 až do konce války byl vězněn v koncentračních táborech Oranienburg a Dachau, čímž se zčásti naplnil výrok K. H. Franka: „Dokud budu živ, tak Stašek z koncentráku nevyleze.“)

4. listopadu 1940

Pražského zahájení velké knižní výstavy využívají okupační úřady a jejich pomocníci k radikálnímu odmítnutí Palackého koncepce českých dějin. Do této kampaně se ve svém projevu zapojuje přímo Karl Hermann Frank a tvrdí: „Zatímco velcí Němci a Evropané pracovali na sjednocení Říše, František Palacký potichu konal opak: pracoval na vyloučení Čech z Říše... V tomto zásadně mylném duchu byl později zřízen i veden stát Masarykův a Benešův.“ Na pomoc Frankovi v útocích na Palackého, nazývaného vzdělanou českou veřejností Otcem vlasti, ihned spěchají také významní čeští kolaboranti z řad novinářů, zejména Emanuel Vajtauer: „Češi jsou především národem vojáků a nikoli národem pokojných rolníků a řemeslníků, jak tomu chtěl Palacký. Němci jsou zárukou stálého rozvoje Čechů. V našich dějinách zůstává jediná konstanta: čím více je u nás Němců, tím lépe se českému národu daří.“

14. září 1941

Na základě výzvy z českého vysílání BBC, šířené pak letáky a šeptandou, se mezi 14. a 21. zářím uskutečňuje týdenní bojkot protektorátního tisku. Akce započíná ve výroční den smrti T. G. Masaryka a má pozoruhodný výsledek. V bilanční zprávě pražské centrály SD se uvádí pokles odběru novin a časopisů až o 70 procent, přičemž zdaleka nešlo jenom o Prahu. Jako příklad je ve zprávě zmíněna plzeňská trafika v centru města, kde se denně prodávalo až 180

výtisků českých novin, což 17. září kleslo na pouhých pět výtisků. (Říjnové vydání ilegálního časopisu Svět proti Hitlerovi to komentuje slovy: „Bojkot byl všeobecný a kolaborantští Krychtálkové a Vajtaueři sípali vzteky. Rozběhla se celá úřední mašinérie, ale hlavní zbraň nacistů – teror – selhala. Nebylo koho a za co zavřít.“

26. května 1942

V dopoledních hodinách posledního běžně probíhajícího pracovního i společenského dne se zastupující říšský protektor setkává s vybranou skupinou německých a protektorátních novinářů. Z jeho vystoupení se dá vysledovat, jak naléhavě mu v té době ležela na mysli převýchova zdejší mládeže a její rychlé začlenění do pracovního procesu. „Je třeba napravit,“ říká, „co všechno v tomto prostoru zkazila za posledních dvacet let špatná, nuceně duchaplná, intelektuální a i kvantitativně nadměrná výchova.“ Večer Reinhard Heydrich s manželkou navštěvuje v doprovodu mnoha dalších nacistických činitelů Valdštejnský palác, kde se koná zahajovací koncert v rámci Pražského hudebního týdne. Jako zvláštní pozornost pořadatelů je do koncertního programu zařazen klavírní kvintet Richarda Bruna Heydricha, tedy otce zastupujícího protektora.

16. dubna 1943

Říšský ministr spravedlnosti dr. Otto Georg Thierack zvláštním výnosem schvaluje „vytvoření samostatného popravčího místa pro výkon trestu smrti stětím“, a to přímo v areálu policejní věznice gestapa a vyšetřovací věznice německého soudu v Praze na Pankráci. Ve zdůvodnění se uvádí, že „dosavadní praxe převážení odsouzených k výkonu trestu do Berlína a dalších říšských míst se ukázala jako neefektivní a zbytečně nákladná“. (Ministrovo rozhodnutí o zřízení pankrácké sekýrárny má paradoxní charakter dodatečného souhlasu, protože prvních pět osob tu umírá pod ostřím gilotiny již 5. dubna.) Za výkon popravky a následnou anonymní kremaci jsou pozůstalým obětí účtovány náklady ve výši 500 korun a za nezaplacení této částky se hrozí sankcemi.

31. srpna 1944

V atmosféře neobyčejného emocionálního pohnutí se koná poslední představení v pražském Národním divadle, kde Václav Talich diriguje Smetanovu operu Tajemství. Stojí za zaznamenání, že silou okamžiku byl zřejmě osloven i přítomný referent německé bezpečnostní služby SD, který následujícího dne do hlášení pro Berlín napsal: „Na konci představení se sólisté, sbor, režisér a dirigent shromáždili na jevišti a během bouře potlesku nabývajícího postupně síly orkánu tam téměř bez pohnutí setrvali více než 20 minut. Z galerie, odkud zejména mladí lidé dupáním a voláním ‚Nazdar!‘ stále podněcovali další a další vlny aplausu, byly na jeviště házeny kytice bílých a rudých karafiátů. Někteří herci se snažili nuceně se usmívat, většina však vzlykala a kousala se do rtů. Dirigent Talich chvěl se po celém těle, držel v ruce kytici rudých růží a plakal. Také mužům ze souboru stály v očích slzy. Jednotlivci pak drobnými gesty nebo krčením ramen naznačovali zoufalství a smutně kynuli do sálu. I poté, co opona naposledy klesla a už se nezvedla, aplaudovali diváci freneticky dál.“

24. dubna 1945

Z podnětu zoufale o osobní záchranu usilujícího K. H. Franka se uskutečňuje jedna z nejbizarnějších akcí té doby. Do Černínského paláce je pozvána poněkud nesourodá sedmičlenná skupina vlivných mužů a před zahájením musí každý z nich podepsat slib o utajení všeho, o čem se bude jednat. U jednoho stolu se tak s všemocným státním ministrem, který se ohání přímým vůdcovým pověřením, scházejí předseda vlády Rudolf Bienert, ministr zemědělství Adolf Hrubý, Frankův právní poradce prof. Hermann Raschofer, generální ředitel

plzeňské Škodovky Adolf Vamberský, předseda Ústředního svazu průmyslu Bernhard Adolf, významný exportér Jaroslav Kratochvíl, ale překvapivě i bývalý čs. generál s obdivuhodnou legionářskou minulostí a nyní soukromý podnikatel Vojtěch Vladimír Klecanda. „Pánové, čeká vás jako mírotvornou delegaci historický úkol, který může ochránit Prahu a celý český prostor od hrůz dobývání,“ oslovuje je Frank. Podstata tohoto chimérického poslání, rámcově prý schváleného nejvyššími říšskými místy, spočívá v tom, že delegace zítra (25. dubna) odletí do frontové oblasti poblíž Mnichova, kde se nachází štáb velitele západní fronty, polního maršála Alberta Kesselringa. Jeho prostřednictvím je třeba vstoupit do styku s odpovídajícími činiteli angloamerických ozbrojených sil a jejich politickým nadřízeným předložit mírový návrh, jehož kostrbatou podobu Frank písemně připravil: „Ozbrojené skupiny, spadající pod vrchní velení polního maršála Schörnera, převezmou i nadále ochranu území protektorátu proti sovětským armádám. Německé velení zaručuje účinnou ochranu českého obyvatelstva ve všech směrech. Další spolužití německého a českého obyvatelstva v tomto prostoru se bude plně uskutečňovat na základě naprosté rovnoprávnosti.“ Rovnoprávnost...? Jak odlišně od dosavadních Frankových vyhroceně protičeských postojů to znělo – a jak neupřímně! Leč couvnout z účasti na této misi se žádný ze sedmi pověřených neodvážil. (Vše samozřejmě dopadlo tak, jak dopadnout muselo. Kesselring se zaštitil vůdcovým rozkazem, že každý, kdo se pokusí o kontakt s nepřítelem, musí být potrestán smrtí, a poslal muže z protektorátu do Milána, kde by snad mohli využít vlivných styků tamního arcibiskupa. Ani to se však nezdařilo. Delegace se rozpadla a různými cestami se vracela do Prahy. Státní ministr Karl Hermann Frank musel vzít na vědomí, že zachráncem protektorátu se opravdu nestane.)